

Ministerie van Klimaat en
Groene Groei

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Kazernestraat 52
2514 CV DEN HAAG

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000003952069570000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/kgg

Ons kenmerk
WJZ / 103870916

Datum 2 februari 2026
Betreft Uitspraak Klimaatzaak Greenpeace Bonaire

Geachte Voorzitter,

Op woensdag 28 januari 2026 heeft de rechtbank Den Haag uitspraak gedaan in de door Greenpeace Nederland aangespannen procedure tegen de Nederlandse Staat over klimaatverandering op Bonaire. Dit is een belangrijke uitspraak met gevolgen voor de inwoners van Caribisch Nederland en Europees Nederland, en voor de inwoners van Bonaire in bijzonder. Met deze brief informeert het kabinet de Kamer over deze uitspraak en geeft het een eerste duiding.

De rechtbank oordeelt dat de Staat met het huidige klimaatmitigatiebeleid voor Europees Nederland en het klimaatadaptatiebeleid voor Bonaire in strijd handelt met verplichtingen die voortvloeien uit het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM). Volgens de rechtbank weerspiegelt het huidige klimaatmitigatiebeleid geen eerlijke bijdrage van Nederland aan de mondiale inspanningen om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C. Daarnaast oordeelt de rechtbank dat onvoldoende tijdige en passende maatregelen zijn genomen om de inwoners van Bonaire te beschermen tegen de gevolgen van klimaatverandering. Ook heeft de Staat de inwoners van Bonaire onvoldoende geïnformeerd over de gevolgen van klimaatverandering en hen onvoldoende bij de besluitvorming over maatregelen betrokken. Dit acht de rechtbank in strijd met het recht op eerbiediging van het privé-, familie- en gezinsleven.

Ook oordeelt de rechtbank dat de inwoners van Bonaire bij het nemen van adaptatiemaatregelen anders zijn behandeld dan de inwoners van Europees Nederland, zonder goede redenen waaruit volgt dat die afwijkende behandeling passend, noodzakelijk en evenredig is. Dat is in strijd met het verbod op discriminatie.

De rechtbank heeft de Staat bevolen om binnen achttien maanden in nationale regelgeving absolute emissiereductiedoelstellingen voor de gehele economie vast te leggen voor de periode tot 2050, inclusief tussentijdse doelstellingen en reductietrajecten. Deze emissiereductiedoelstellingen dienen te voldoen aan de in VN-verband gemaakte klimaatafspraken. De Staat moet ook de resterende emissieruimte (met een koolstofbudget of op andere wijze) voor Nederland inzichtelijk maken. Daarnaast heeft de rechtbank de Staat bevolen om uiterlijk in 2030 een klimaatadaptatieplan vast te stellen en uit te voeren dat erop is gericht Bonaire ook weerbaar te maken tegen de gevolgen van klimaatverandering.

Het vonnis is uitvoerbaar bij voorraad. Dit betekent dat het instellen van hoger beroep de werking van het oordeel en de opgelegde bevelen niet opschort.

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**

De uitspraak vraagt om een nadere en zorgvuldige bestudering. Tegelijkertijd is duidelijk dat de rechtbank heeft geoordeeld dat de tot op heden getroffen maatregelen ter bescherming van de inwoners van Bonaire tegen klimaatverandering onvoldoende zijn. Er zullen nadere stappen moeten worden gezet. Het volgende kabinet zal moeten besluiten over de precieze invulling. Dit geldt ook over het al dan niet instellen van hoger beroep. Ook Greenpeace Nederland kan tegen de uitspraak hoger beroep instellen. Indien hoger beroep wordt ingesteld, zal de Kamer hierover worden geïnformeerd.

Ons kenmerk
WJZ / 103870916

Sophie Hermans
Minister van Klimaat en Groene Groei

ing. R. (Robert) Tieman
Minister van Infrastructuur en Waterstaat

Eddie van Marum
Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Aan de Minister van Klimaat en Groene Groei

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken

Auteur

[Redacted]

TER BESLISSING

Datum

28 januari 2026

Kenmerk

WJZ / 103786967

nota
TER BESLISSING

Uitspraak Klimaatzaak Greenpeace Bonaire

Kopie aan

[Redacted]

Bijlage

1. Kamerbrief Eerste Kamer
2. Kamerbrief Tweede Kamer

Parafenroute

[Redacted signature lines]

Aanleiding

- De rechtbank Den Haag heeft uitspraak gedaan in de procedure van Greenpeace tegen de Staat der Nederlanden over klimaatverandering op Bonaire.
- Met de bijgevoegde Kamerbrieven worden de Eerste en Tweede Kamer door u, de minister van IenW en de staatssecretaris van BZK geïnformeerd over deze uitspraak en wordt een eerste beknopte duiding van de betekenis van de uitspraak gegeven.

Geadviseerd besluit

- U kunt instemmen met de verzending van de Kamerbrieven door deze te ondertekenen.
- U kunt desgewenst de annotatie benutten om de (R)MR op 30 januari 2026 te informeren over de uitspraak.

Kernpunten

- De rechtbank oordeelt dat de Staat met het klimaatmitigatiebeleid voor Europees Nederland en het klimaatadaptatiebeleid voor Bonaire de inwoners van Bonaire onvoldoende beschermt tegen klimaatverandering en de gevolgen daarvan.
- Dit is volgens de rechtbank in strijd met mensenrechten onder het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM).
- Op basis hiervan beveelt de rechtbank de Staat een aantal acties te ondernemen (zie hieronder).

Mitigatie

- Ten aanzien van mitigatie oordeelt de rechtbank dat de Staat in strijd handelt met het recht op eerbiediging van het recht op privé-, familie- en gezinsleven (art. 8 EVRM) doordat het klimaatbeleid geen eerlijke bijdrage levert aan de wereldwijd noodzakelijk inspanningen om de mondiale temperatuurstijging te

beperken tot 1,5 °C. De rechtbank baseert dit oordeel op de volgende overwegingen:

1. Emissiereductiedoelstellingen. De rechtbank ziet sterke indicaties dat de Nederlandse en Europese reductiedoelen lager liggen dan de VN-minimumnormen die volgens haar kunnen worden afgeleid uit de het *Glasgow Climate Pact* en het *Sharm-el-Sheikh Implementation Plan*. De rechtbank noemt dat de Nederlandse en Europese doelstellingen op het eerste gezicht veel op de VN-norm lijken, maar feitelijk rekenen met andere grootheden, onder andere omdat in de VN-norm ook de uitstoot van lucht- en zeevaart zijn meegenomen. Op basis daarvan stelt de rechtbank dat Nederland, als Annex I-land, zijn totale uitstoot van broeikasgassen in 2030 met ten minste 43% ten opzichte van 2019 moet reduceren en in 2050 klimaatneutraal moet zijn.
 2. Uitvoering van klimaatmaatregelen. De rechtbank acht het op basis van de huidige maatregelen zeer onwaarschijnlijk dat het wettelijke streefdoel voor 2030 zal worden gehaald. Daarnaast constateert zij dat concrete beleidsplannen en maatregelen voor de periode 2030–2050 ontbreken.
 3. Kwantificering van emissies. Volgens de rechtbank voldoet Nederland niet aan bepaalde onderdelen uit het beoordelingskader van de *KlimaSeniorinnen*-uitspraak van het EHRM, namelijk dat Nederland de resterende uitstoot tot aan klimaatneutraliteit niet heeft gekwantificeerd. Evenmin is er voor de gehele periode tot klimaatneutraliteit in 2050 een regelgevingskader met tussentijdse bindende doelstellingen en trajecten voor emissiereductie.
- De rechtbank beveelt de Staat om:
 - binnen achttien maanden na het vonnis absolute emissiereductiedoelen voor de gehele economie in nationale regelgeving op te nemen, waaronder tussentijdse doelen en trajecten voor de emissiereductie in de periode tot 2050. Deze emissiereductiedoelen moeten voldoen aan de in VN-verband gemaakte klimaatafspraken (waaronder het *Glasgow Climate Pact* en het *Sharm-El-Sheikh Implementation Plan*).
 - Ook beveelt de rechtbank de Staat om de (resterende) emissieruimte voor Nederland inzichtelijk te maken.

Adaptatie

- Ten aanzien van adaptatie oordeelt de rechtbank dat de Staat in strijd handelt met het recht op eerbiediging van het recht op privé-, familie- en gezinsleven (artikel 8 EVRM) doordat de Staat niet tijdig passende maatregelen genomen om de inwoners van Bonaire te beschermen tegen de gevolgen van klimaatverandering en dat de Staat in strijd handelt met het verbod op discriminatie (artikel 14 EVRM), door de inwoners van Bonaire ongelijk te behandelen ten opzichte van de inwoners van Europees Nederland, zonder dat deze afwijkende behandeling passend, noodzakelijk en evenredig is.
- De rechtbank beveelt de Staat om in 2030 in lijn met de geformuleerde *targets* in het *United Arab Emirates Framework for Global Climate Resilience* een nationaal adaptatieplan, dat ook Bonaire beslaat, op te stellen en te implementeren.

Uitvoerbaar bij voorraad – direct uitvoering geven

- De rechtbank verklaart de uitspraak uitvoerbaar bij voorraad. De Staat wordt immers alleen veroordeeld tot het naleven van verplichtingen die hij al op zich had genomen. Dit betekent dat de Staat direct uitvoering aan de uitspraak

moet geven. Eventueel hoger beroep schort de werking van de uitspraak niet op.

Kenmerk
WJZ / 103786967

Kamerbrieven

- De Kamerbrieven bevatten een korte weergave van de strekking van de uitspraak en een eerste duiding.
- De brieven worden door u, de minister van IenW en de staatssecretaris van BZK ondertekend.
- In de brieven wordt aangegeven dat het kabinet de uitvoering van het vonnis oppakt maar dat de besluitvorming over de invulling van de rechterlijke bevelen is voorbehouden aan het volgende kabinet, evenals een besluit over het al dan niet instellen van hoger beroep.

Hoger beroep

- Tegen de uitspraak kunnen partijen binnen drie maanden hoger beroep instellen. Het al dan niet instellen van hoger beroep wordt nader gezien in afstemming met de landsadvocaat.

Annotatie (R)MR 30 januari 2026

U wordt geadviseerd de (R)MR, mede namens IenW en BZK, te informeren over de uitspraak. U ontvangt deze spreektekst separaat.